

KANTAR

Maatilojen kehitysnäkymät 2027 - Lähiruokapalvelut ja suoramyynti

Maa- ja metsätalousministeriö

Saarnivaara Pasi, Pirttijärvi Reijo, Kallinen Anne

Kantar TNS Agri

5/2020

Sisältö

1	Yhteenveto	3
2	Tutkimuksen tavoite ja toteutus	6
3	Myyntikanavat	9
4	Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka)	23
5	Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista	30
6	Investoivat tilat	33
7	Koulutustarpeet	36

KANTAR

1

Yhteenveto

YHTEENVETO – suoramyynä, lähiruoka ja jatkojalostus

- Tilan omien tuotteiden suoramyynä (lähiruoka) harjoittaa yhteensä noin 3300 maatilaa.
- Elintarvikkeiden jatkojalostusta harjoittaa yhteensä noin 800 maatilaa
- Luomukasviviloilla suoraan myynä on selvästi yleisempää verrattuna tavanomaisiin tiloihin, sillä joka kuudes tila jolla on kasvintuotanto luomussa harjoittaa suoramyynä, kun kaikista maatiloista vain 7 prosenttia.
- Luomukotieläintiloilla suoramyynä on vielä yleisempää, noin joka kolmas luomukotieläintila harjoittaa tilan omien tuotteiden suoramyynä. Kaikista kotieläintiloista noin joka seitsemäs.
- Suoramyynä on yleisempää Etelässä ja AB-alueilla, suoramyynä harjoittavat viljelijät ovat useammin alle 40-vuotiaita ja tilakooltaan alle 20 hehtaarin tiloja.
- Lähivuosina lisäystä tapahtuu erityisesti AB- ja C2p-C4 alueilla, 5-50 ha maatiloilla ja nuorten viljelijöiden keskuudessa.
- Noin 1200 maatilaa suunnittelee suoramyynä-investointeja seuraavan viiden vuoden aikana.
- Myyntitiloihin aikoo investoida 780 tilaa ja jatkojalostustiloihin vajaa 790 tilaa.
- Myyntitilainvestointeja on nyt suunnitteilla vähemmän ja jatkojalostustilainvestointeja enemmän kuin vuonna 2018.
- Eri myyntikanavien yleisyydessä on suurta vaihtelua riippuen tuotantosunnasta.

YHTEENVETOA - myyntikanavat

- Kotieläintiloista 14 prosenttia ja noin 1500 tilaa harjoitti suoramyyntiä kuluttajille vuonna 2019 ja 4 prosenttia REKO-renkaille.
- Määrä on tilamäärältään sama kuin pari vuotta aiemmin, mutta prosentuaalisesti hieman aiempaa suurempi.
- REKO-renkaalle myyviä kotieläintiloja on arviolta 470.
- Vuonna 2025 suoraan kuluttajille myyviä kotieläintiloja on määrällisesti pari sataa nykyistä vähemmän, mutta vuoteen 2025 jatkavista tiloista jo joka kuudes myy tuotteita suoraan kuluttajille.
- REKO-renkaille ajattelee myyvänsä vuonna 2025 yli noin 430 tilaa, eli 5 % kaikista jatkavista kotieläintiloista. REKO-renkaiden suosio viljelijöiden suunnitelmissa on hieman hiipunut.
- Muille ruokapiireille suunnittelee viiden vuoden päästä myyvänsä noin pari sataa kotieläintilaa.
- Vilja myydään nyt useammin toisille maatiloille (~50%), keskusliikkeille myy nyt ja jatkossa 43 prosenttia maatiloilta. Jalostavaan teollisuuteen suoraan viljan toimittaa useampi kuin kolmannes tiloista.
- Maito myydään pääosin meijereille, suoraan kuluttajille myy noin 4 % maitotiloista.
- Lihanutatilat myyvät nyt ja jatkossa pääosin jalostavaan teollisuuteen, suoramyyntiä harjoittavien tilojen osuus pysyy jatkossa lähes ennallaan (6-8 %). REKO-renkaille myyntiä ei juurikaan nyt ole eikä sitä aiota merkittävästi lisätä.
- Emolehmätiloilla suoramyynti kuluttajille on yleisempää (450 tilaa. REKO-renkaille myy nyt 12 % emolehmätiloista ja jatkossa 14 %.
- Sianlihan suoramyynnin lisäämistä ei ole suunnitteilla nykyistä enempää.
- Lampaanlihaa myydään jo nyt lihatuotteista yleisimmin suoraan kuluttajille, lähes kaksi kolmesta lammastilasta myy tuotteitaan suoraan kuluttajille.
- Kananmunien myyntikanavat ovat moninaiset, kolmannes myy suoraan kuluttajille ja 70 % pakkaamoille. REKO-renkaille myy joka seitsemäs. Kanatilojen ajatuksissa ei ole muutosta tilanteeseen seuraavan viiden vuoden aikana.
- Perunatilat myyvät nykyään jo useammin suoraan kuluttajalle (50%) kuin jalostavaan teollisuuteen (46%). REKO-renkaille myy joka kahdeksas. Suunnitelmien mukaan myyntikanaviin ei ole tulossa suurta muutosta seuraavina vuosina.

KANTAR

2

Tutkimuksen tavoite ja
toteutus

Valmius lähiruokapalveluihin ja suoramyyntiin

Tutkimus on osa Maatilojen kehitysnäkymät 2027 –tutkimuskokonaisuutta.

Lähiruokapalveluiden ja suoramyynnin lisäosiossa selvitettiin maatilojen valmiuksia lähiruokapalveluihin ja suoramyyniin selvittämällä maatilojen:

- Myyntikanavia nyt ja lähivuosina
- Elintarvikkeiden jatkojalostusta ja myyntiä harjoittavat tilat nyt ja lähivuosina
- Suoramyynnin ja jatkojalostuksen investointisuunnitelmat
- Lähiruuan menekin lisääntymiseen vaikuttavat asiat
- Elintarvikkeiden jatkojalostusta ja suoramyyntiä harjoittavien tilojen kehittämistä rajoittavat tekijät
- Elintarvikkeiden jatkojalostusta ja suoramyyntiä harjoittavien tilojen koulutustarpeet

Tutkimuksen toteutus - Maatilojen kehitysnäkymät vuoteen 2027

Vastaajamäärä

- Lähiruokapalveluiden ja suoramyynnin valmiudet on osa kaikkia maatiloja koskevaan Maatilojen kehitysnäkymät 2027 kyselytutkimusta (n=4 442).
- Raportissa tuloksia tarkastellaan tuotantosuunnittain, kaikkien maatilojen osalta sekä kaikkien jatkavien maatilojen osalta.

Kohderyhmä ja otanta

- Aktiivimaatilat
- Näytelähde: MMM/Mavi maaseutuelinkeinorekisteri
- Edustaa kaikkia Suomen maatiloja, myös ruotsinkielisiä tiloja

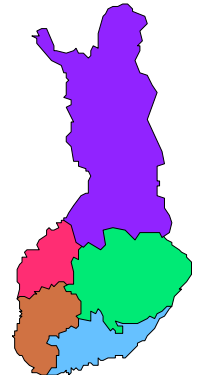
Tiedonkeräys

- Tammi-helmikuu 2020
- Tiedonkeräysmenetelmä
  - Nettikysely; kutsun mukana lähetettiin kyselylomake liitteenä, jotta vastauksia pystyi miettimään etukäteen
  - Lisäksi eräitä kohderyhmiä aktivoitiin vastaamaan puhelinsoitoilla
- Vastanneiden kesken arvottiin palkintoja.
- Tiedonkeräys ja -käsittely toteutettu SFS-ISO 20252 -standardia noudattaen

Aineiston käsittely

- Koko tutkimusaineisto painotettu vastaamaan kaikkia maatiloja 3-uloitteisella painotusmatriisilla: ELY-keskus, tilamäärä tuotantosuunnittain ja peltoala vuoden 2019 tukahaun mukaisilla tiedoille (MMM/Ruokavirasto)
- Aineisto oikaistiin myös ELY-keskuksittain luomutilojen lukumäärän mukaan.
- Kotieläintalouden tuotantosuunnat painotetaan eläinmäärien ja alueiden mukaan

Raportissa käytetty suuralue

KANTAR

3

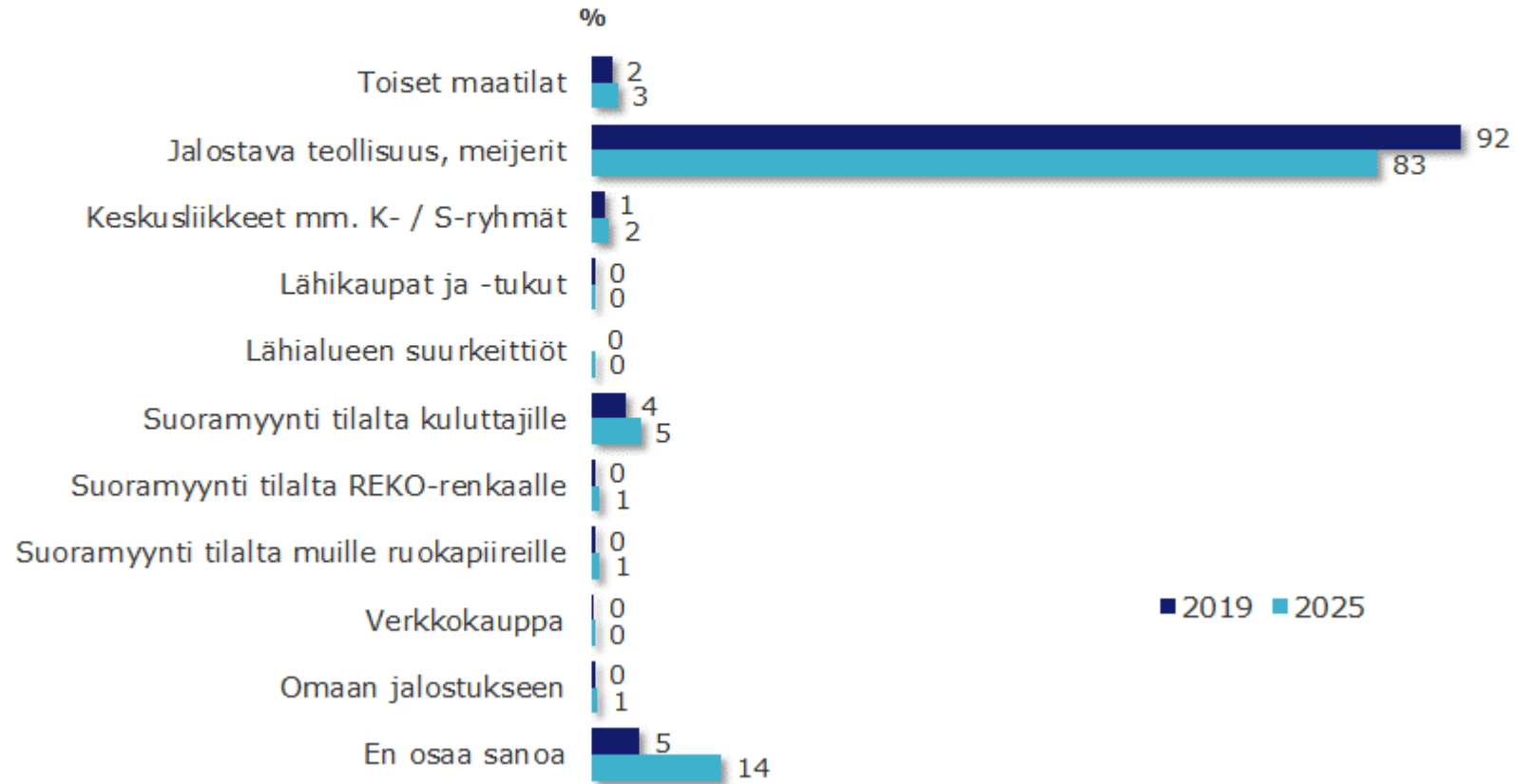
Myyntikanavat

Maidon myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

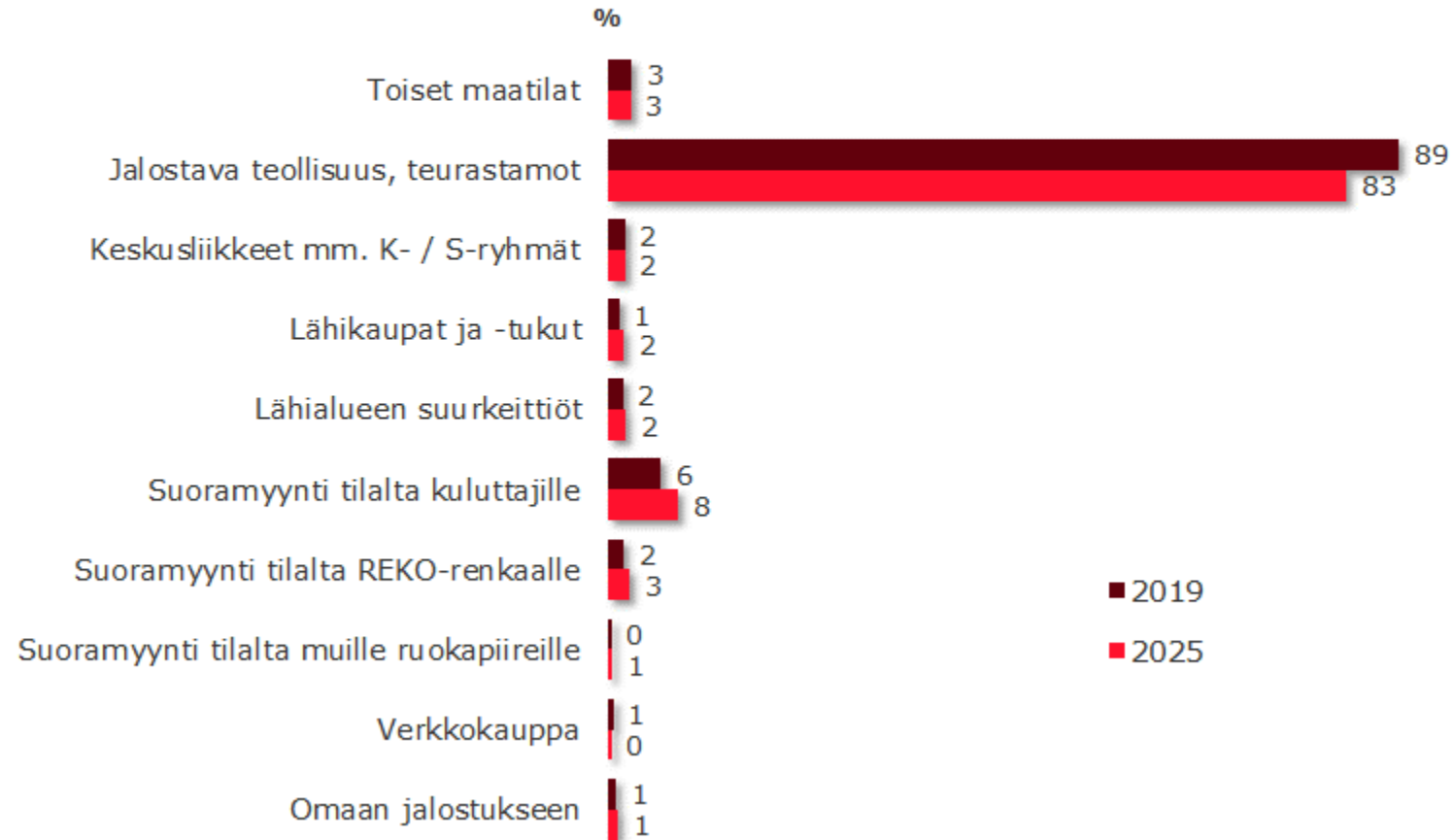
Myytävä tuote: MAITO

Naudan (lihanautatiloilta) myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

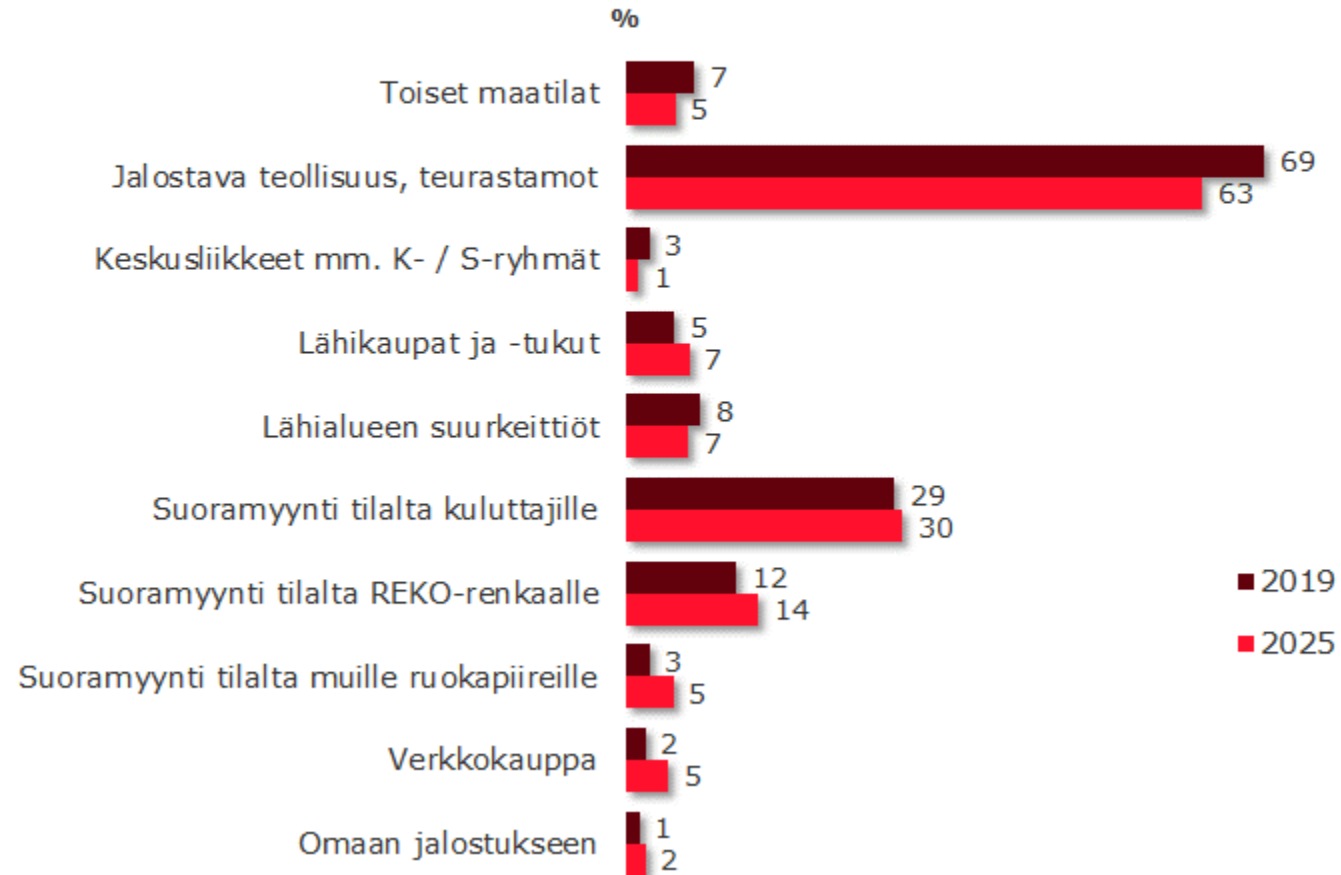
Myytävä tuote: (Lihanautatilat) NAUTA

Naudan (emolehmätiloilta) myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

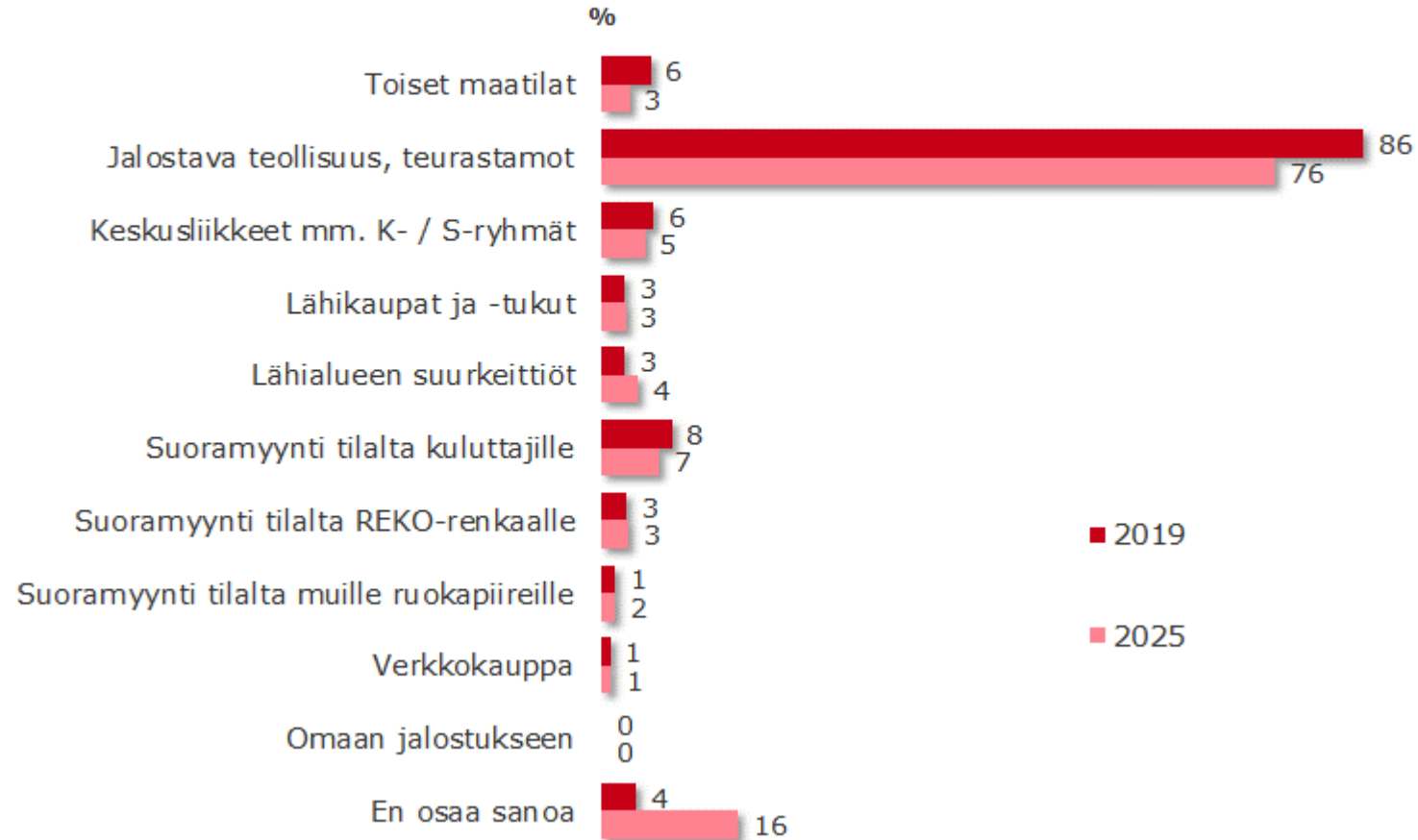
Myytävä tuote: (Emolehmätilat) NAUTA

Sian myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

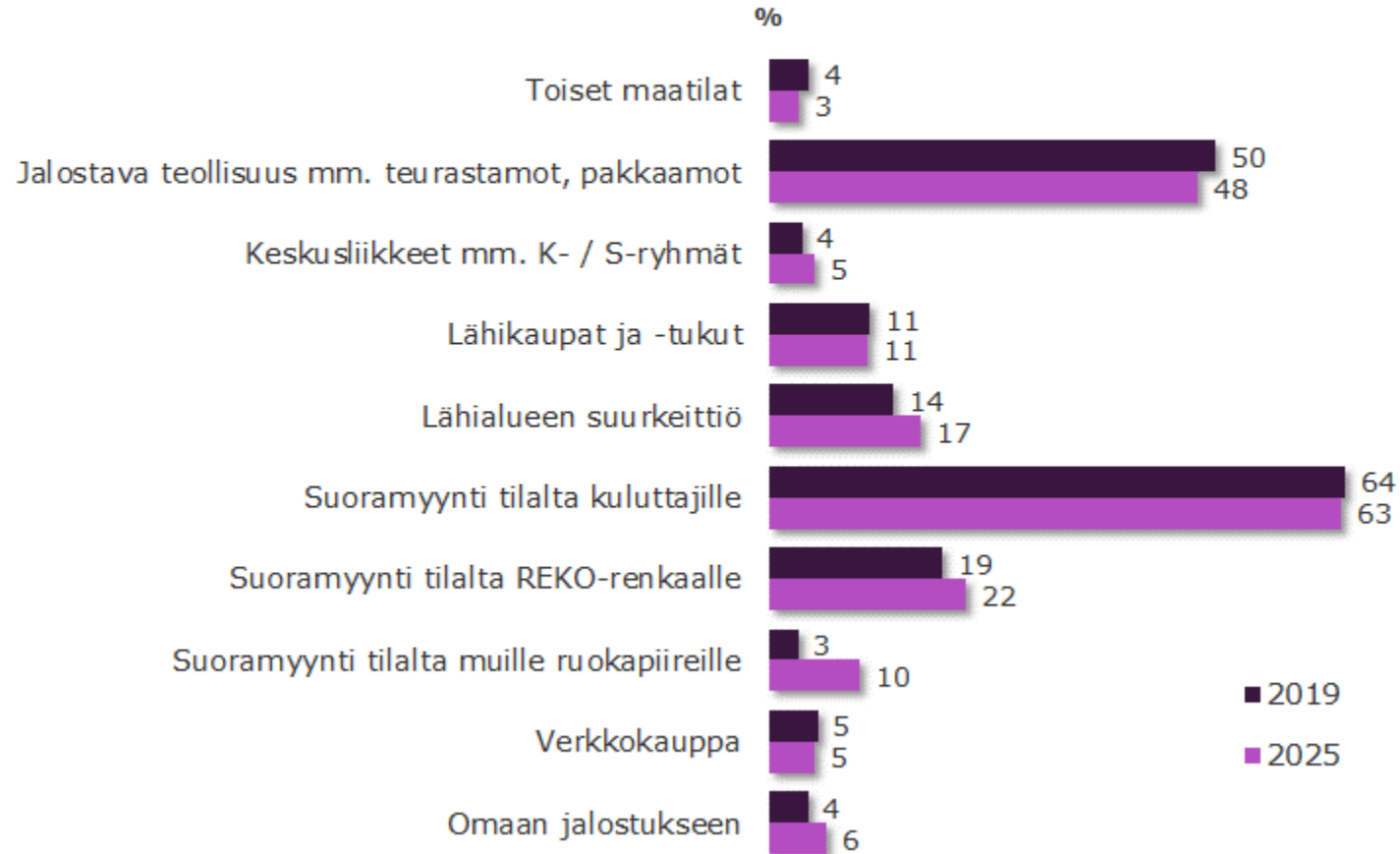
Myytävä tuote: SIKÄ

Lampaan myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

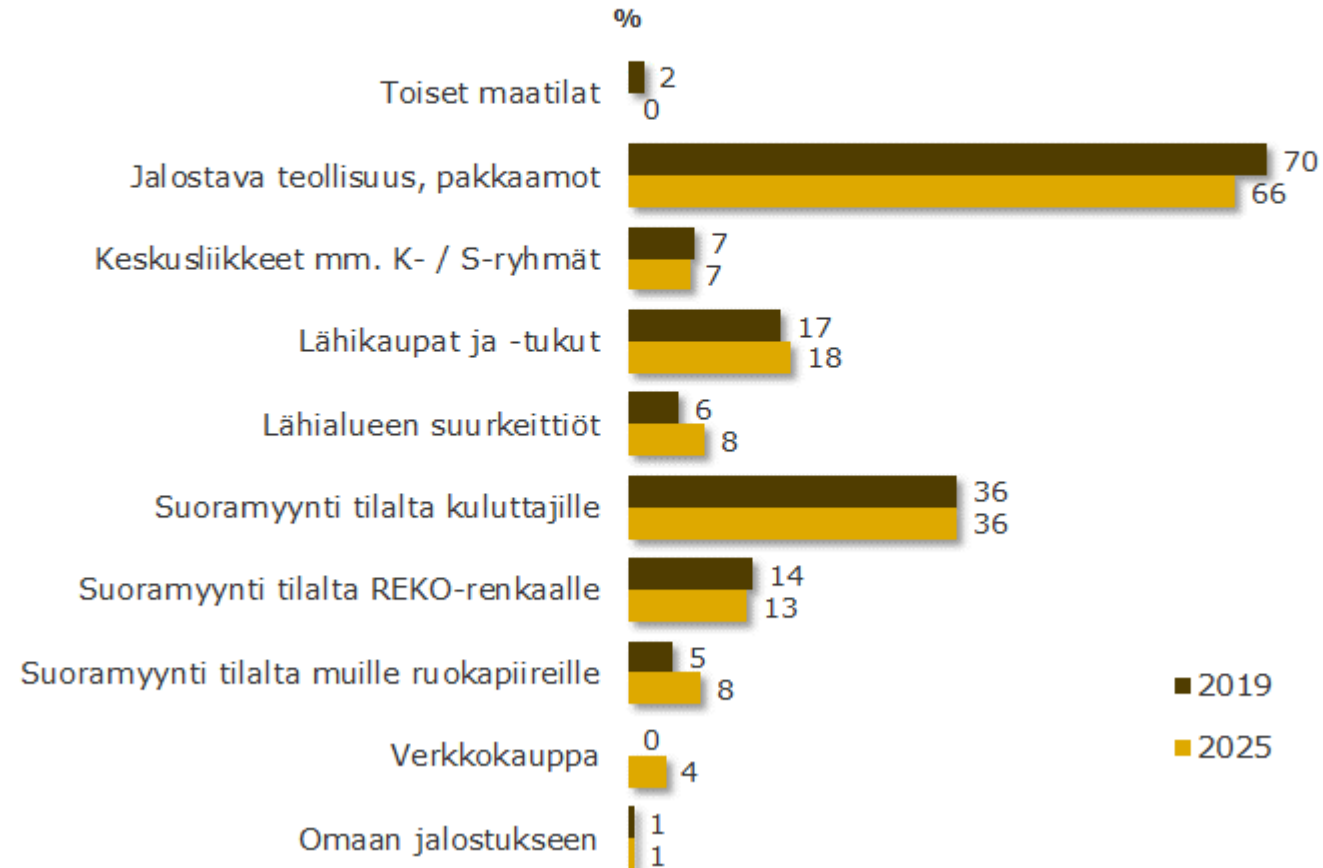
Myytävä tuote: LAMMAS

Kananmunien myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

Myytävä tuote: KANANMUNA

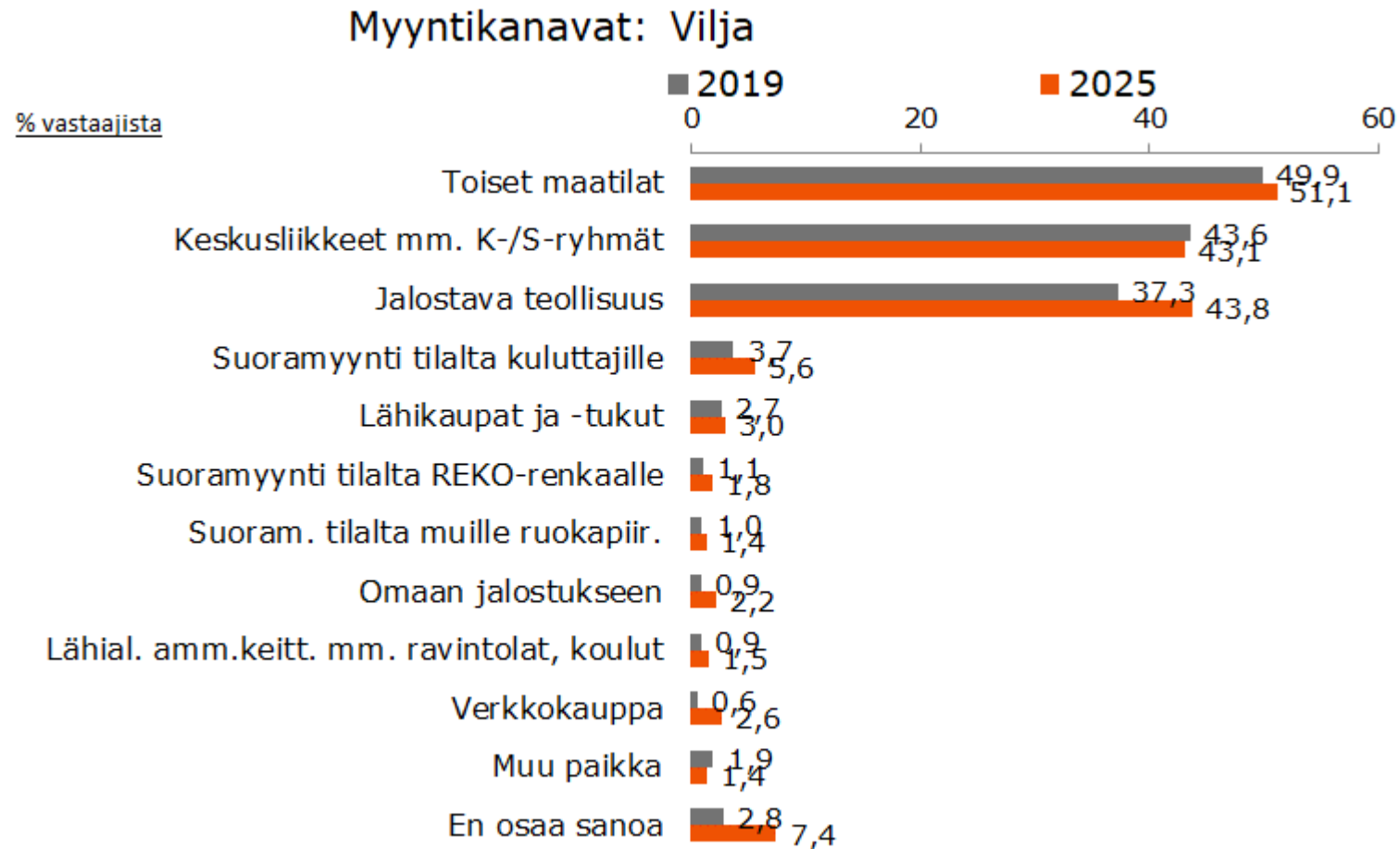

Kotieläintilojen suoramyynti

Suoramyynti 2019	Suoramyynti tilalta kuluttajille, tiloja KPL	Suoramyynti tilalta REKO-renkaalle, tiloja KPL	Suoramyynti tilalta muille ruokapiireille, tiloja KPL
MAITO	204	14	15
NAUTA (Lihanautatilat)	95	29	7
NAUTA (Emolehmätilat)	456	188	41
SIKA	75	27	14
LAMMAS	571	172	29
KANANMUNA	99	37	13
Kotieläintilat yhteensä	1499	468	119
% kotieläintiloista	14 %	4 %	1 %
Suoramyynti 2025			
Suoramyynti 2025	Suoramyynti tilalta kuluttajille, tiloja KPL	Suoramyynti tilalta REKO-renkaalle, tiloja KPL	Suoramyynti tilalta muille ruokapiireille, tiloja KPL
MAITO	211	30	32
NAUTA (Lihanautatilat)	94	30	6
NAUTA (Emolehmätilat)	368	177	63
SIKA	45	20	11
LAMMAS	418	143	66
KANANMUNA	79	28	17
Kotieläintilat yhteensä	1216	429	195
% kotieläintiloista	15 %	5 %	2 %

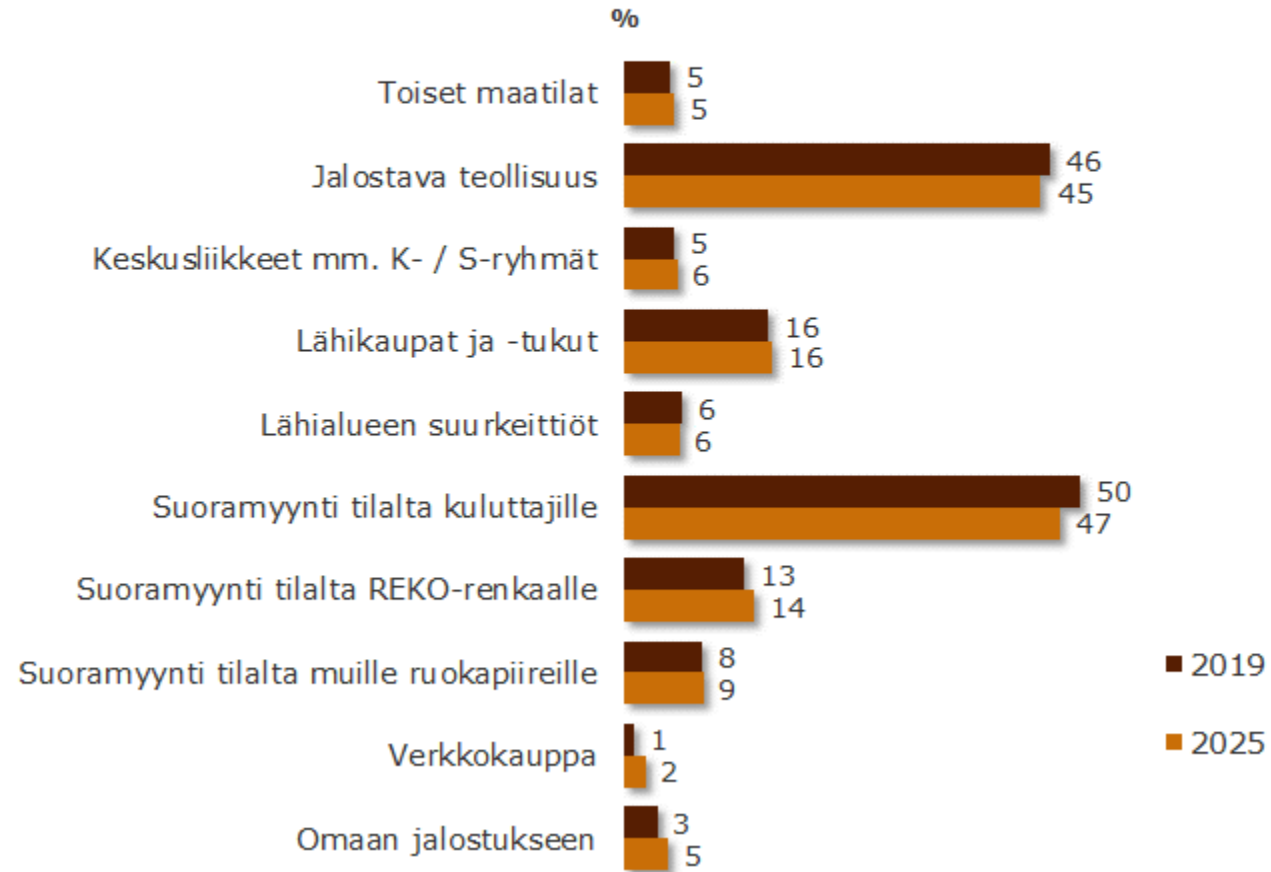
Viljan myyntikanavat

Perunan myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

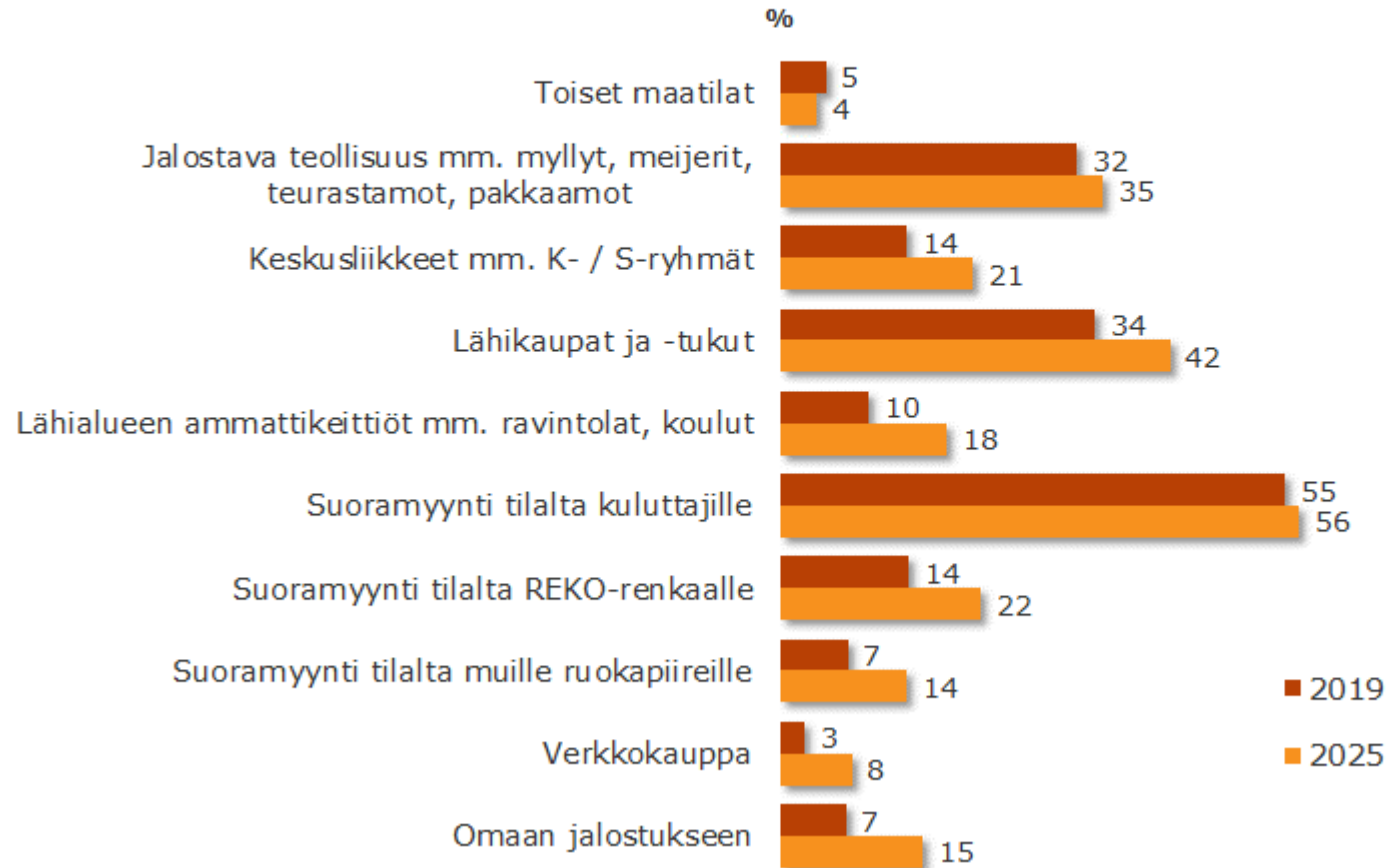
Myytävä tuote: PERUNA

Vihannesten/juuresten/marjojen myyntikanavat

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

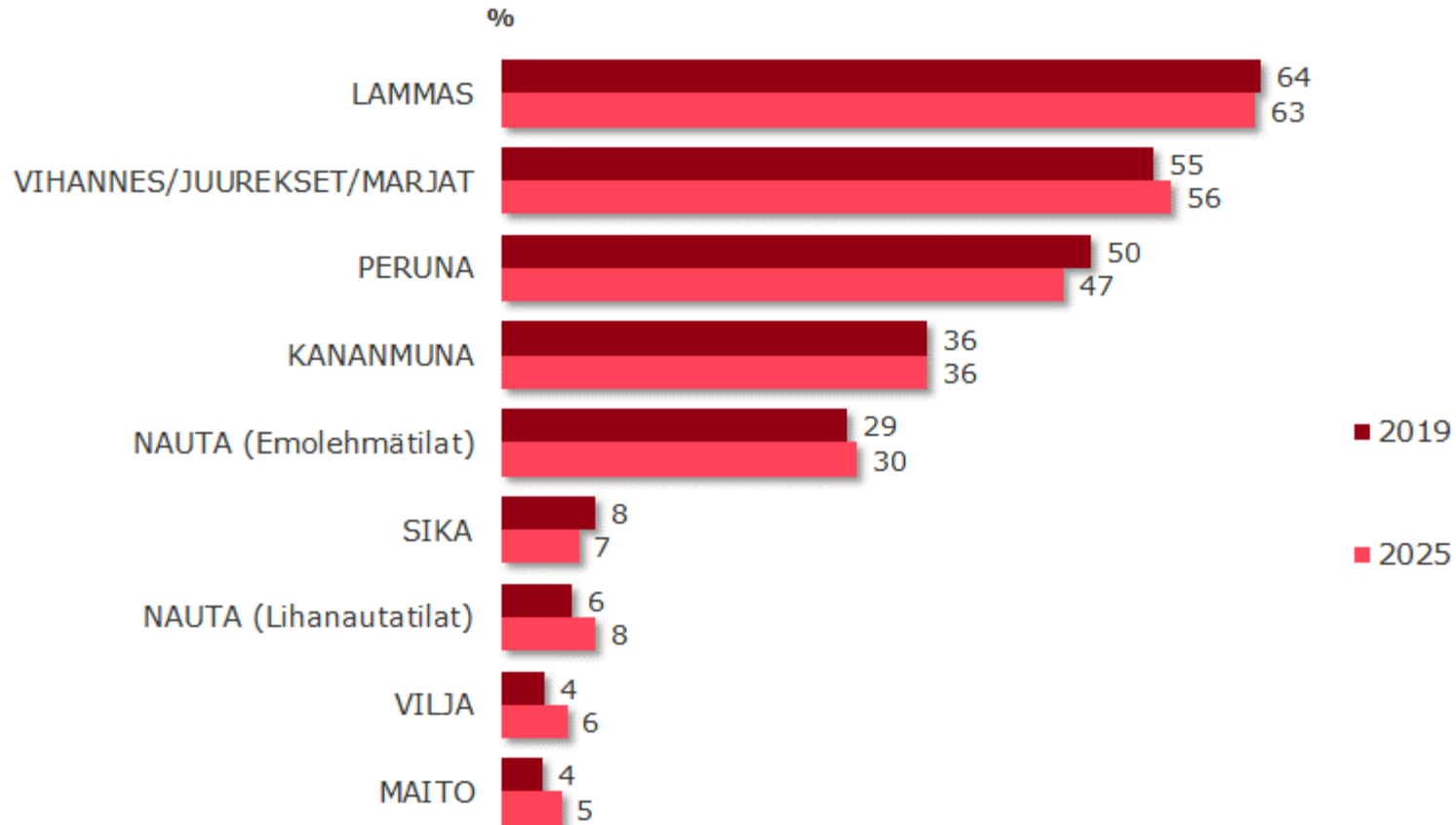
Myytävä tuote: VIHANNES/JUUREKSET/MARJAT

Suoramyynti kuluttajille, kaikki tuotteet

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

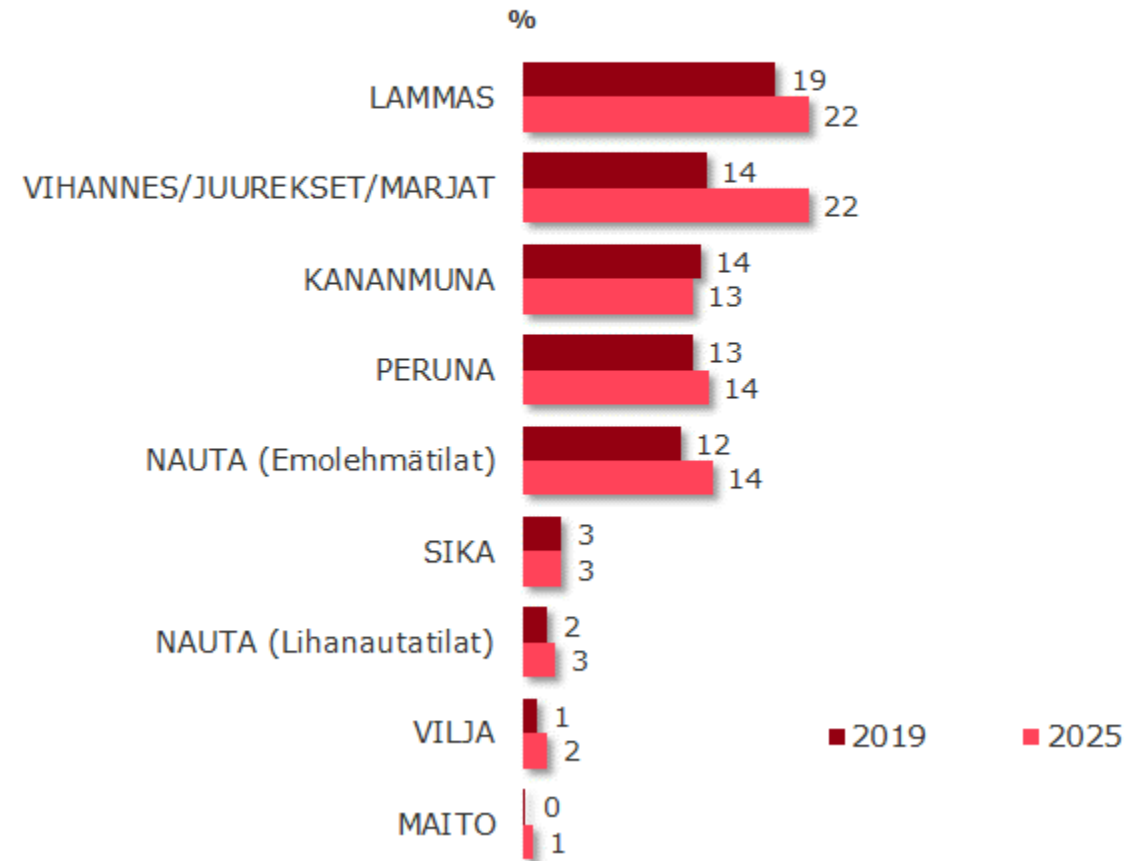
Suoramyynti kuluttajalle

Suoramyynti tilalta REKO-renkaalle, kaikki tuotteet

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

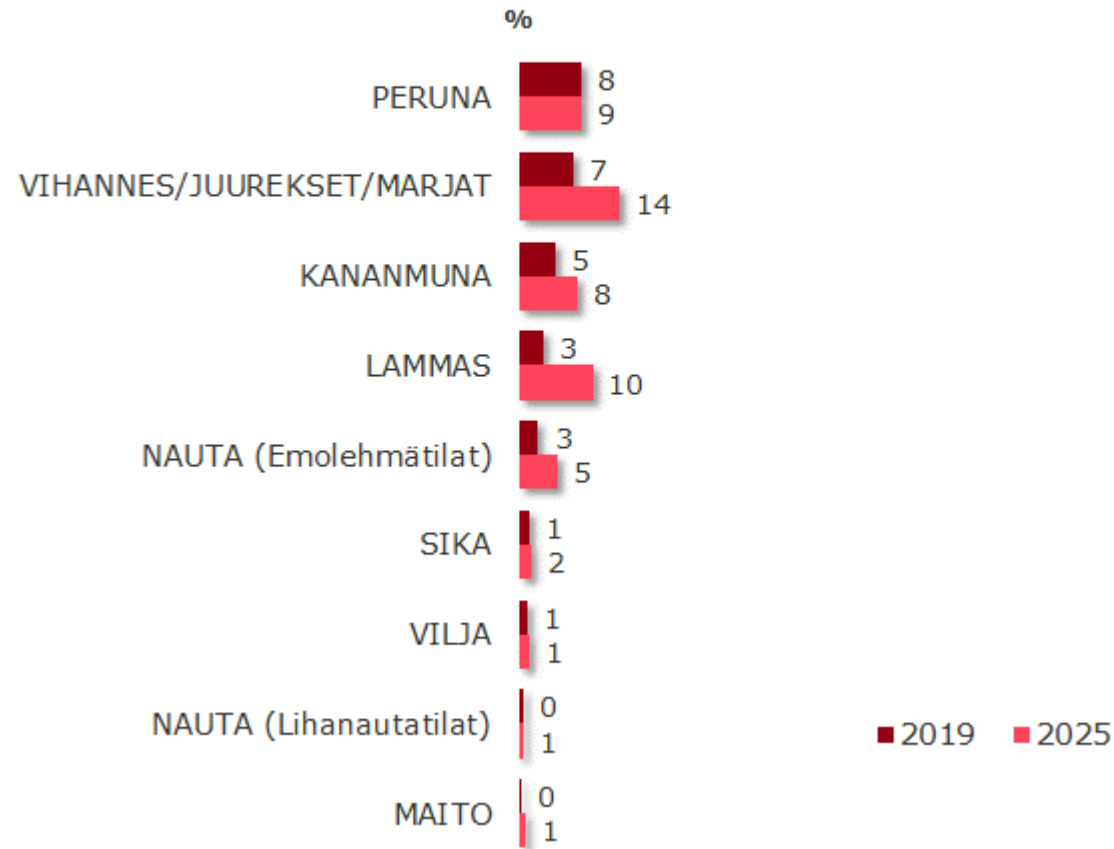
Suoramyynti tilalta REKO-renkaalle

Suoramyynti tilalta muille ruokapiireille, kaikki tuotteet

Mitä myyntikanavia käytätte eri tuotteiden myynneissä?

Suoramyynti Ruokapiireille

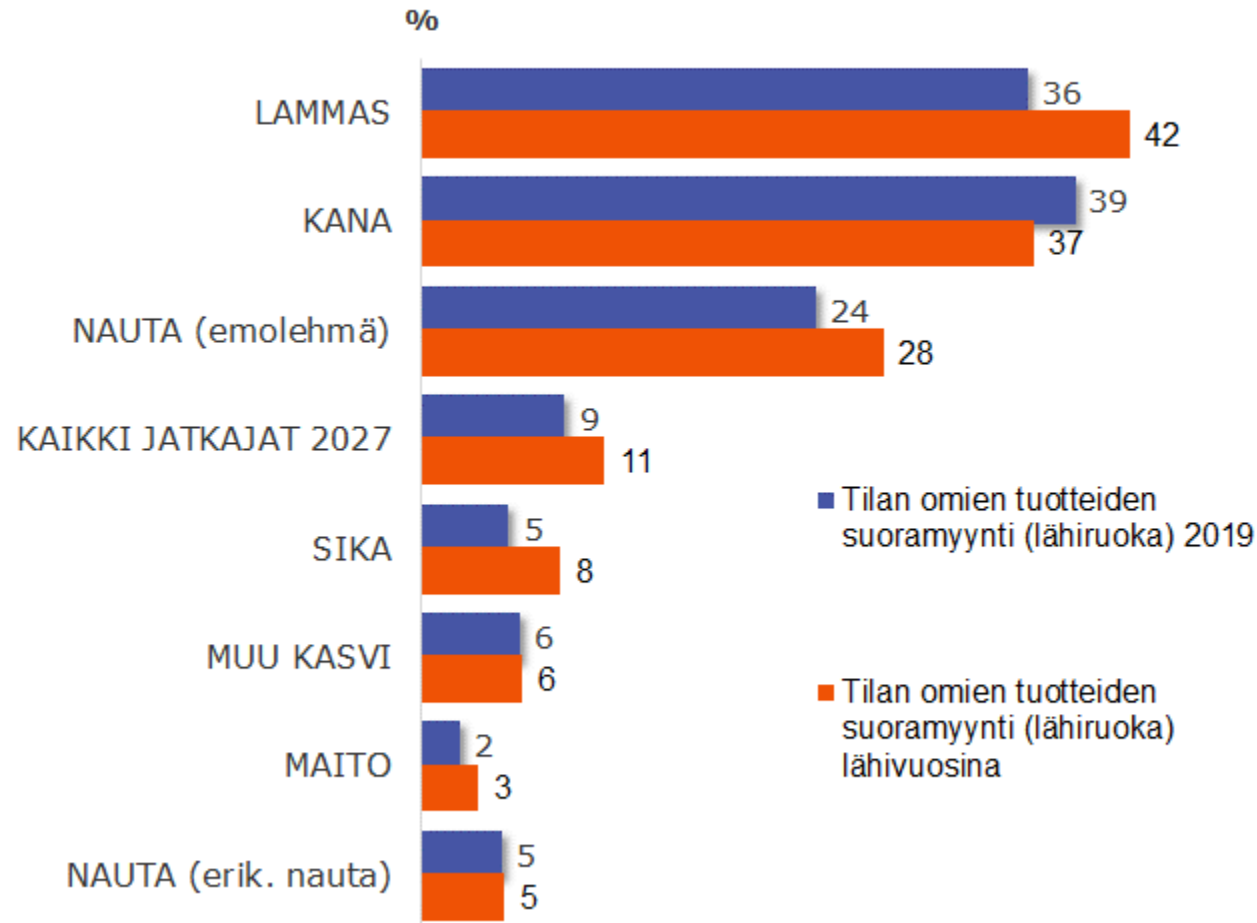
KANTAR

4

Tilan omien tuotteiden
suoramyynti (lähiruoka)

Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) tuotantosunnittain suoramyyntiä harjoittaa yhteensä noin 3300 maatilaa

Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) tuotantosunnittain

Suoramyynnistä saatavien tulojen osuus maatalouden myyntituloista

Kaikki suoramyyntiä harjoittavat tilat, tukialueittain ja tilakokoluokittain:

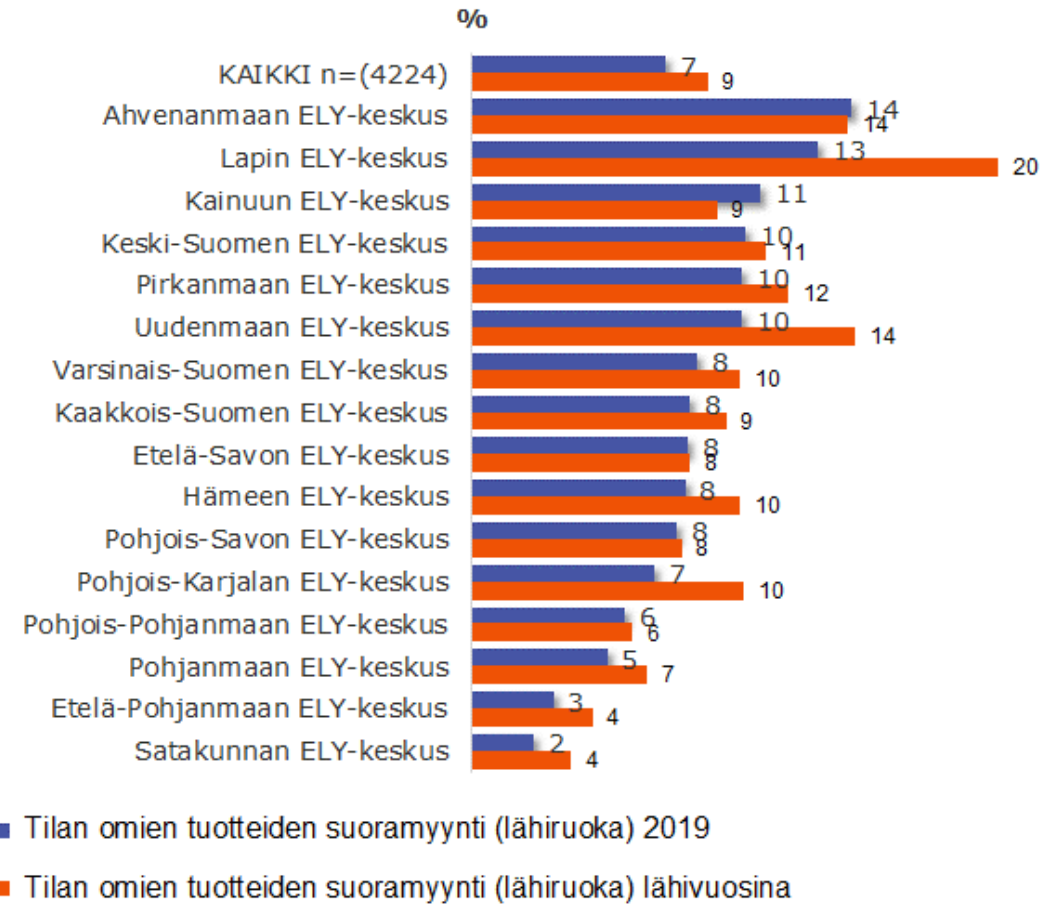
Mikä on suoramyynnistä saatavien tulojen osuus maatalouden myyntituloista?										
	TOTAL	Tukialue					Tilakoko			
		AB	C1	C2	C2p-C4	C	-19.99	20-49.99	50-99.99	100-
n=	482	230	102	113	37	252	81	143	145	113
< 10 %	46	46	50	45	41	46	30	46	55	65
10-24 %	18	15	11	26	31	21	22	15	20	13
25-49 %	7	6	11	7	2	8	11	8	2	4
50-74 %	5	6	5	3	0	4	4	6	5	3
75+ %	9	13	5	4	13	6	19	6	5	3
En osaa sanoa	15	15	17	15	13	15	14	19	12	12

Suoramyyntiä harjoittavat kotieläintilat, tuotantosuunnittain:

Mikä on suoramyynnistä saatavien tulojen osuus maatalouden myyntituloista?						
	MAITO	KANA	SIKA	LAMMAS	NAUTA	NAUTA,
					erik.	emolehmä
n=	74	29	15	67	21	96
< 10 %	79	65	45	35	61	47
10-24 %	6	24	20	20	31	16
25-49 %	0	5	11	12	5	5
50-74 %	0	0	0	5	3	7
75+ %	0	1	14	16	0	14
En osaa sanoa	14	4	11	11	0	12

Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) ELY-keskuksittain

Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka)

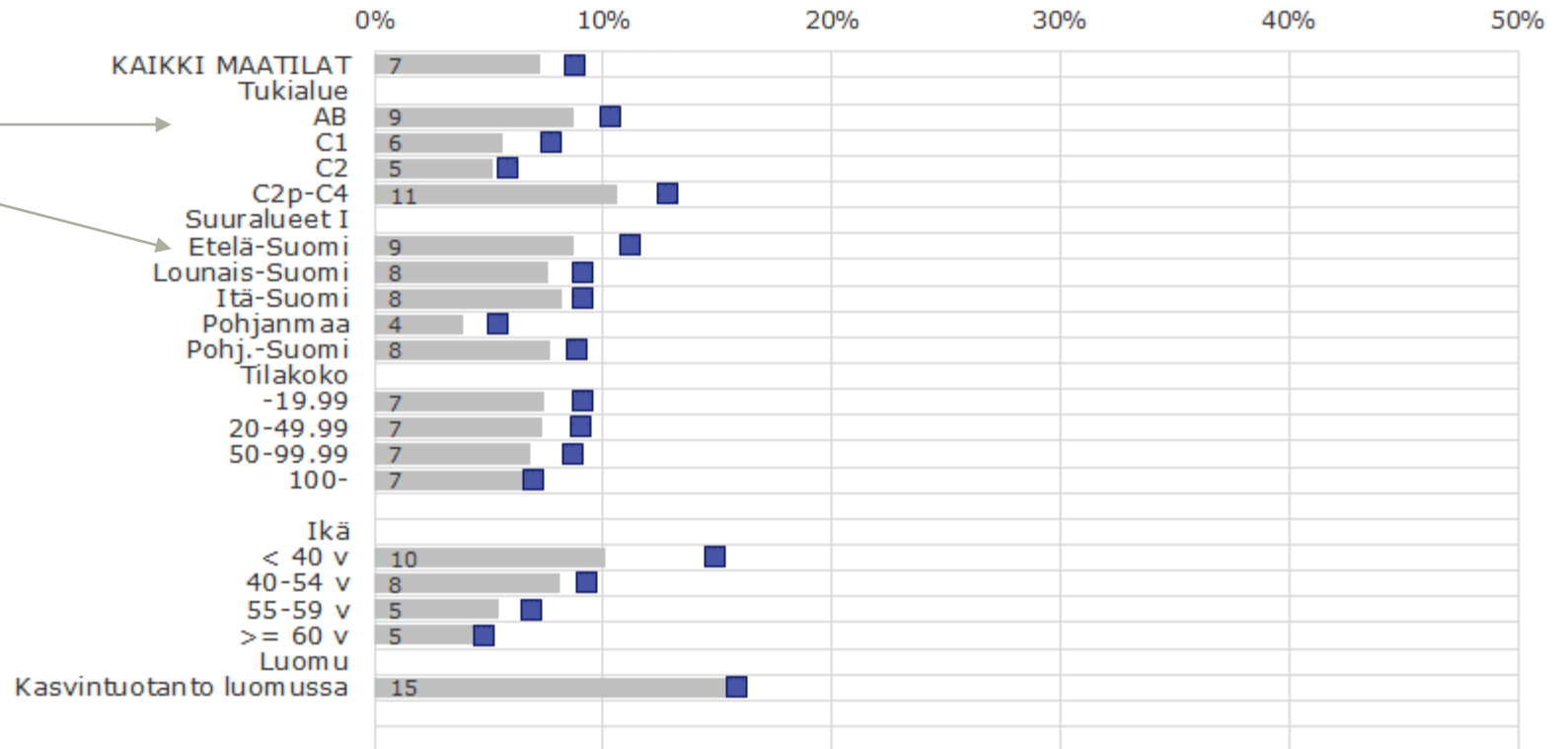

Tilan omien tuotteiden suoramyyntiä harjoittavat tilat, - prosenttia kaikista tiloista

Tilan omien tuotteiden suoramyyntiä (lähiruoka) harjoittavat tilat

Suoramyynti on yleisempää
Etelässä ja
AB-alueilla.

Joka kuudes
tila jolla on kasvintuotanto
luomussa
harjoittaa suoramyyntiä.

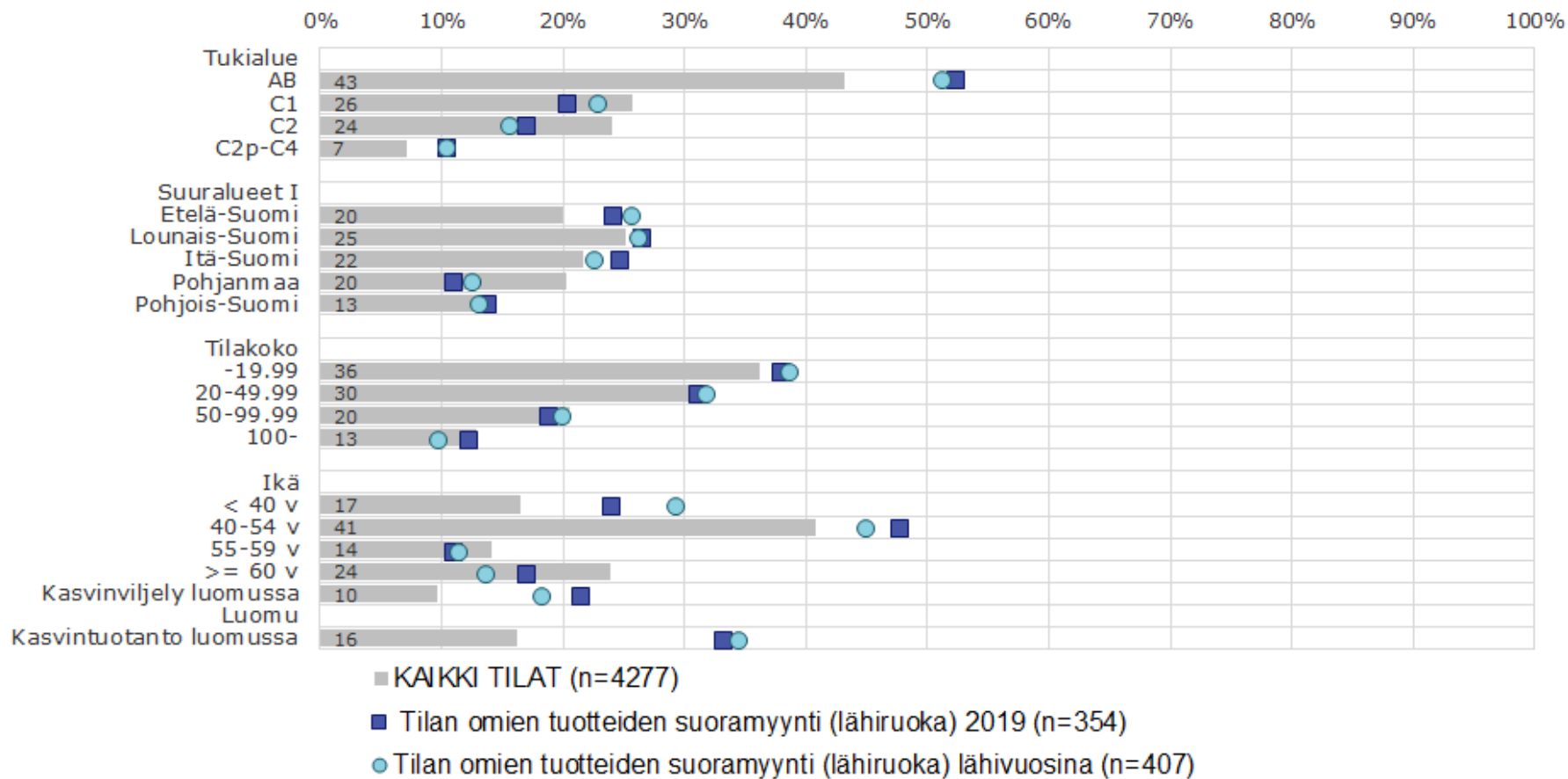

- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) 2019
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) lähivuosina

Tilan omien tuotteiden suoramyyntiä harjoittavien tilojen profiili verrattuna kaikkien maatalojen profiiliin

Esim:
Suomen
maataloista 43%
on AB-alueelta.
Suoramyyntiä
harjoittavista
maataloista 52%
on AB-alueelta

Elintarvikkeiden jatkojalostusta/myyntiä harjoittavien tilojen profiili

Suoramyyntiä harjoittavat viljelijät ovat useammin:

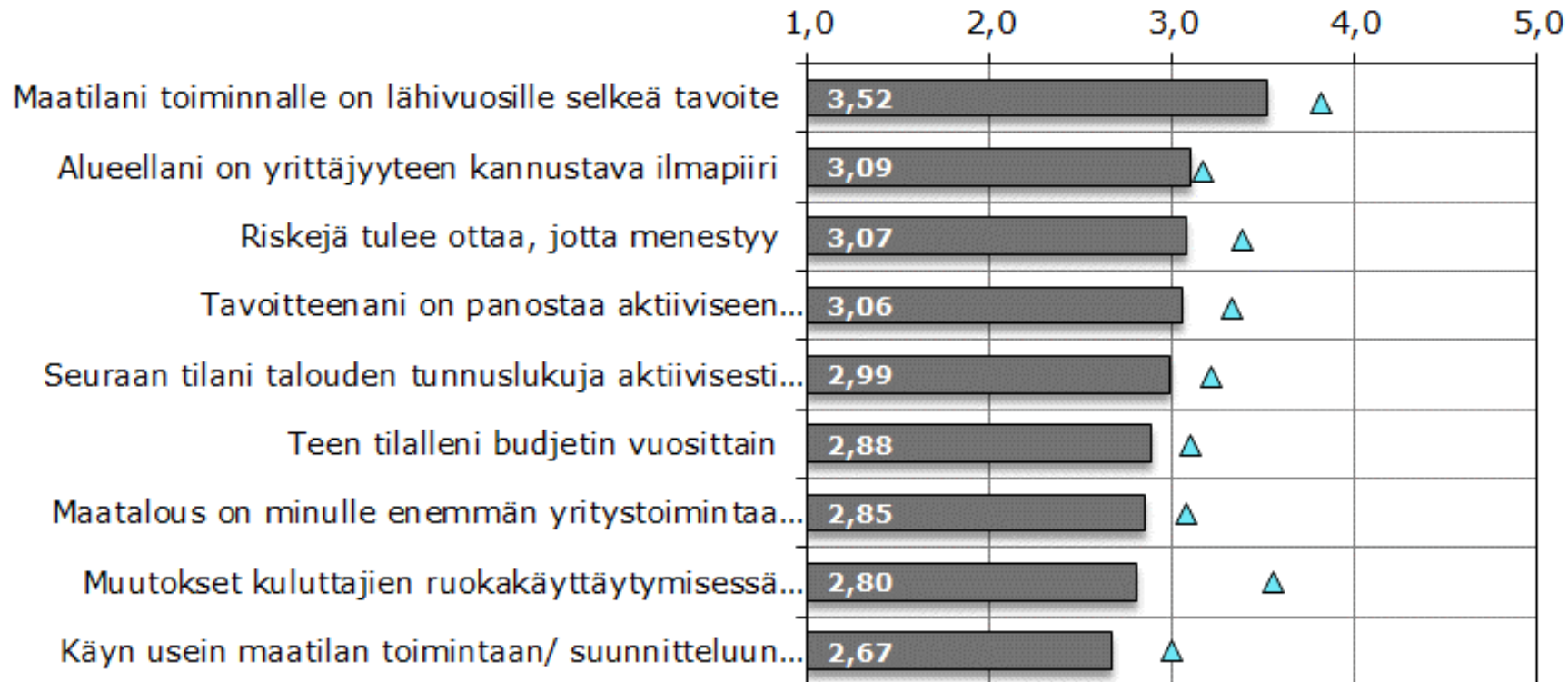
- AB-alueelta
- Alle 40-vuotiaita
- Tilakooltaan alle 20 ha

Suoramyyntiä harjoittavat tilat ovat selvästi yrittäjähenkisempiä

YRITTÄJYYSVÄITTÄMÄT

■ KAIKKI (n=4172)

▲ Tilan omien tuotteiden suoramyyni (lähiruoka)

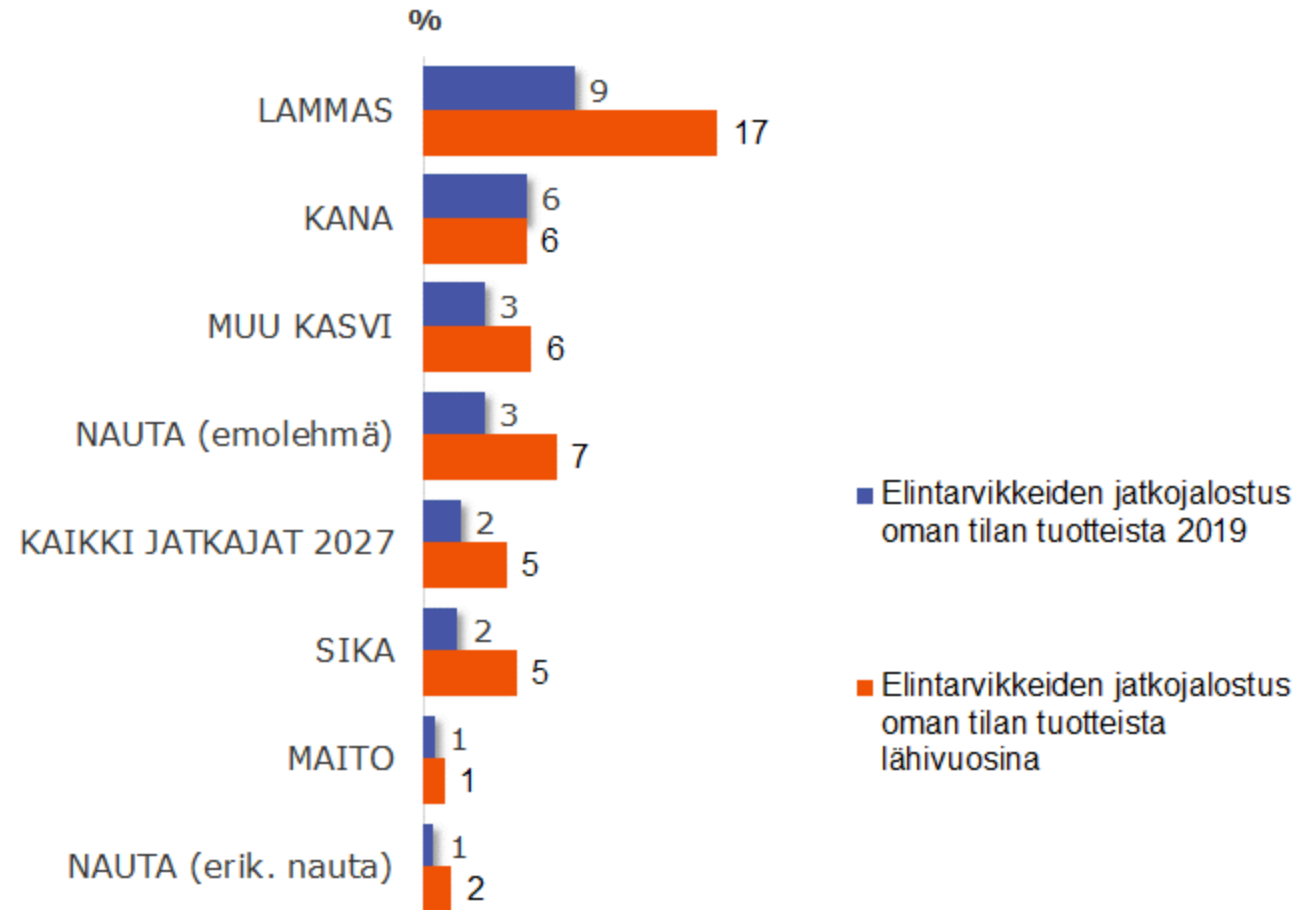
Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Ei sovi lainkaan <--> 5 Sopii erittäin hyvin)

KANTAR

5
Elintarvikkeiden jatkojalostus
oman tilan tuotteista

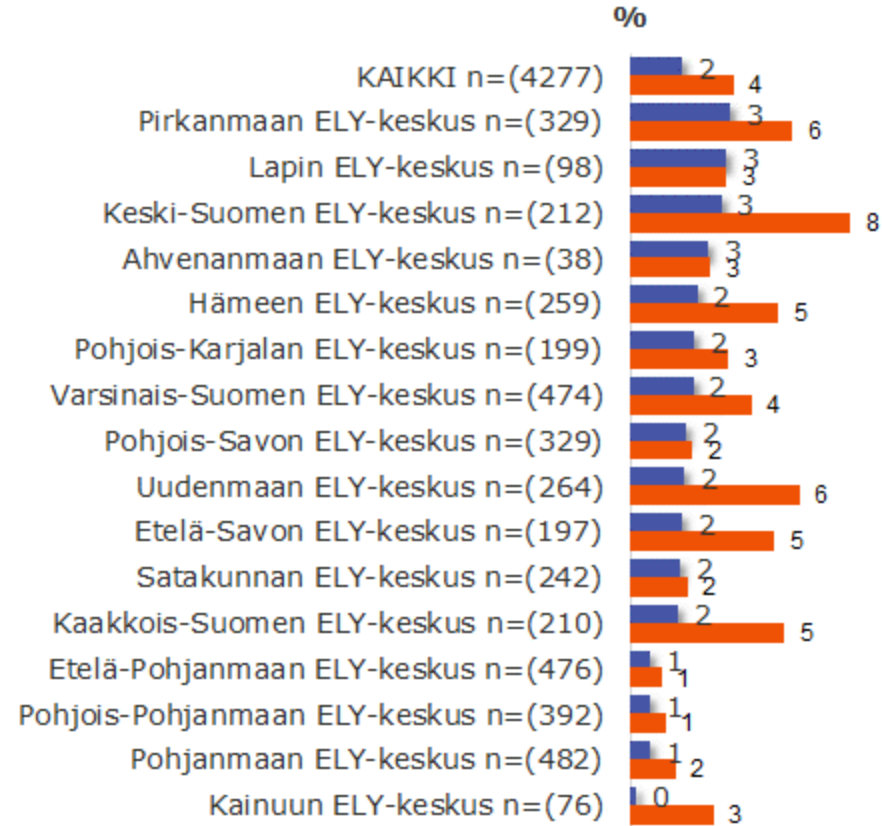
Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista tuotantosuunnitta, yhteensä noin 800 maatilaa

Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista tuotantosuunnittain

Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista ELY-keskuksittain

Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista ELY-keskuksittain

■ Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista 2019

■ Elintarvikkeiden jatkojalostus oman tilan tuotteista lähivuosina

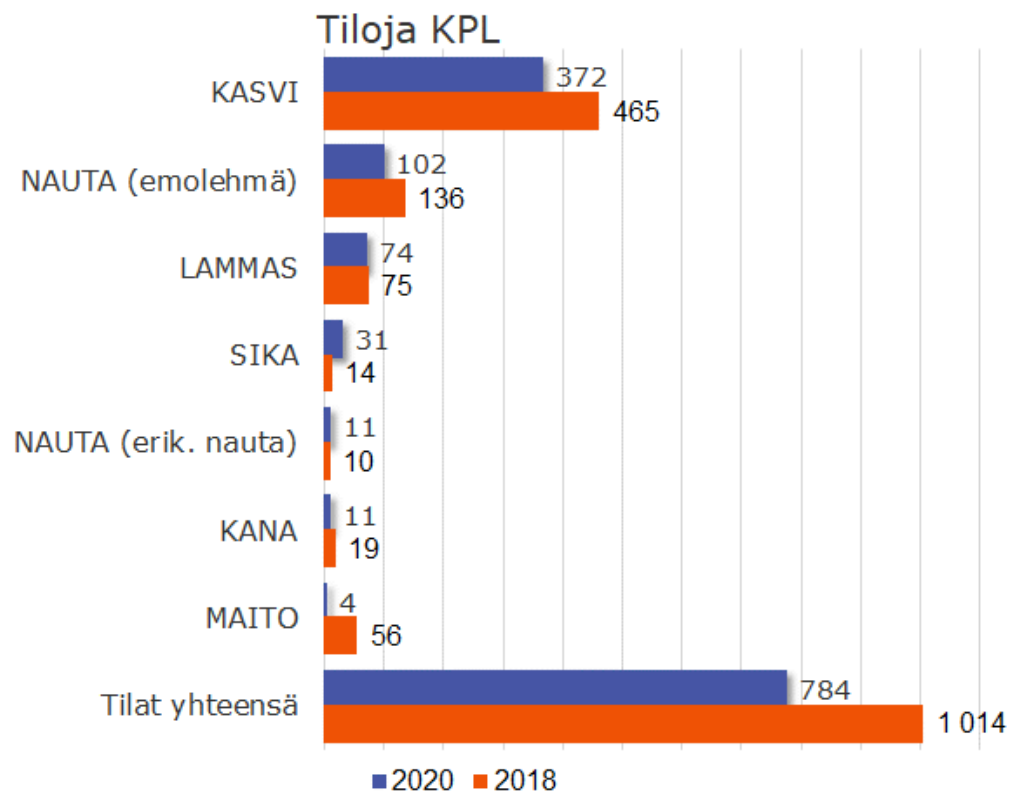
KANTAR

6

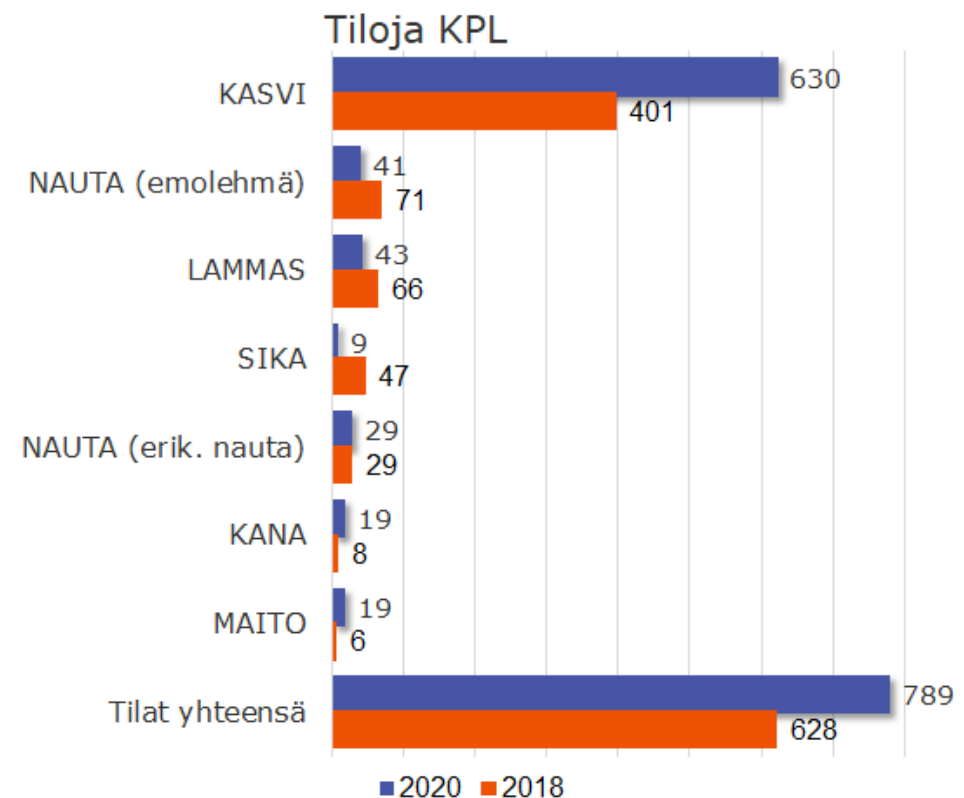
Investoivat tilat

Suoramyyntiin investoivat tilat tuotantosunnittain, tiloja KPL

Onko teillä suoramyynni-investointeja suunnitteilla seuraavan 5 vuoden aikana?
- investoidaan myyntitiloihin

Onko teillä suoramyynni-investointeja suunnitteilla seuraavan 5 vuoden aikana?
- Investoidaan jatkojalostustiloihin

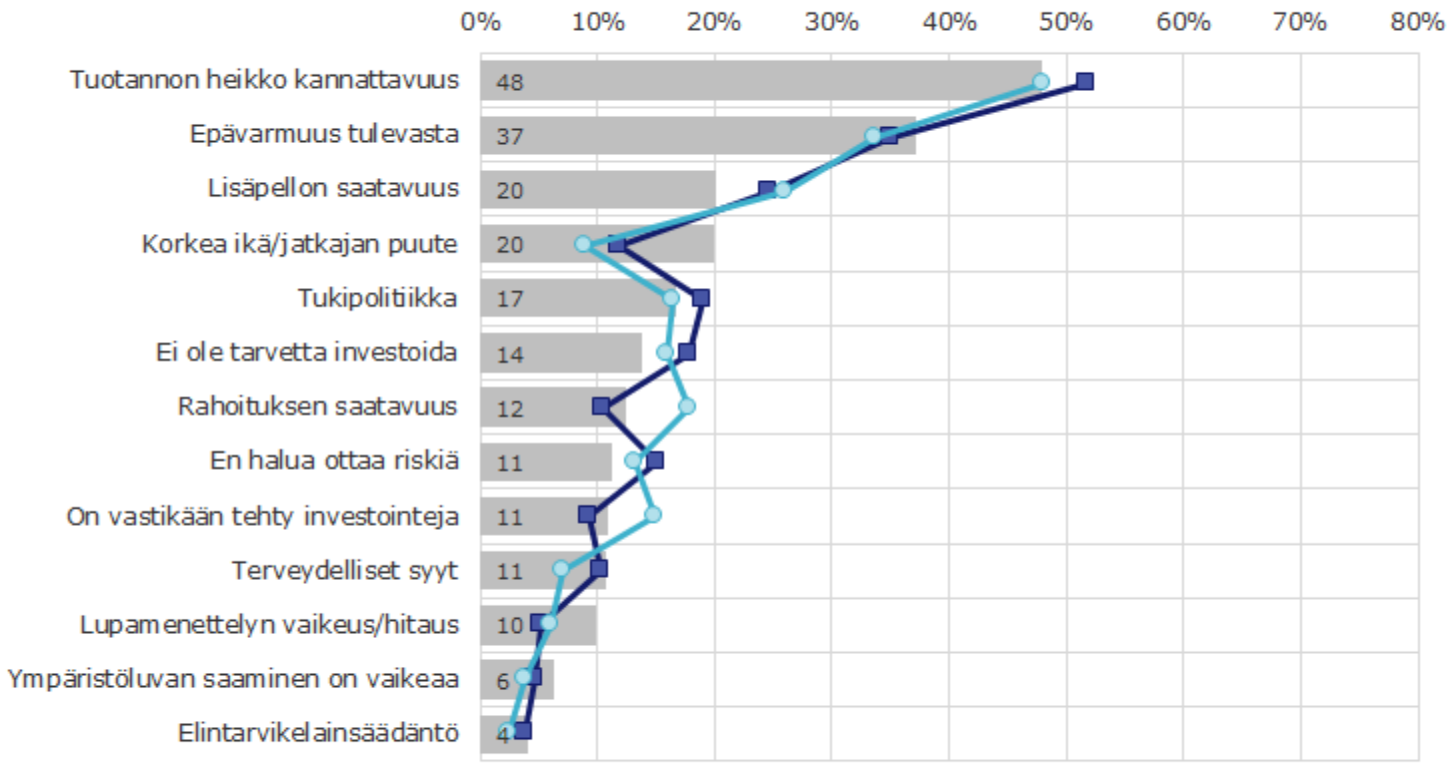
Jos suoramyynntejä, investoidaan

n=459

Myyntitiloihin	18
Jatkojalostustiloihin	16
Ei investointeja	35
En osaa sanoa	36

Suoramyyntiä harjoittavilla kotieläintiloilla laajennusinvestointeja hidastaa useammin lisäpellon saatavuus ja rahoitus

Mitä estää tai hidastaa tilallanne uus- tai laajennusinvestointeja kotieläinrakennuksiin?

Harjoitettu yritystoiminta:

- KAIKKI TILAT (n=2150)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) harjoittavat tilat 2019 (n=205)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) lähivuosina harjoittavat tilat (n=236)

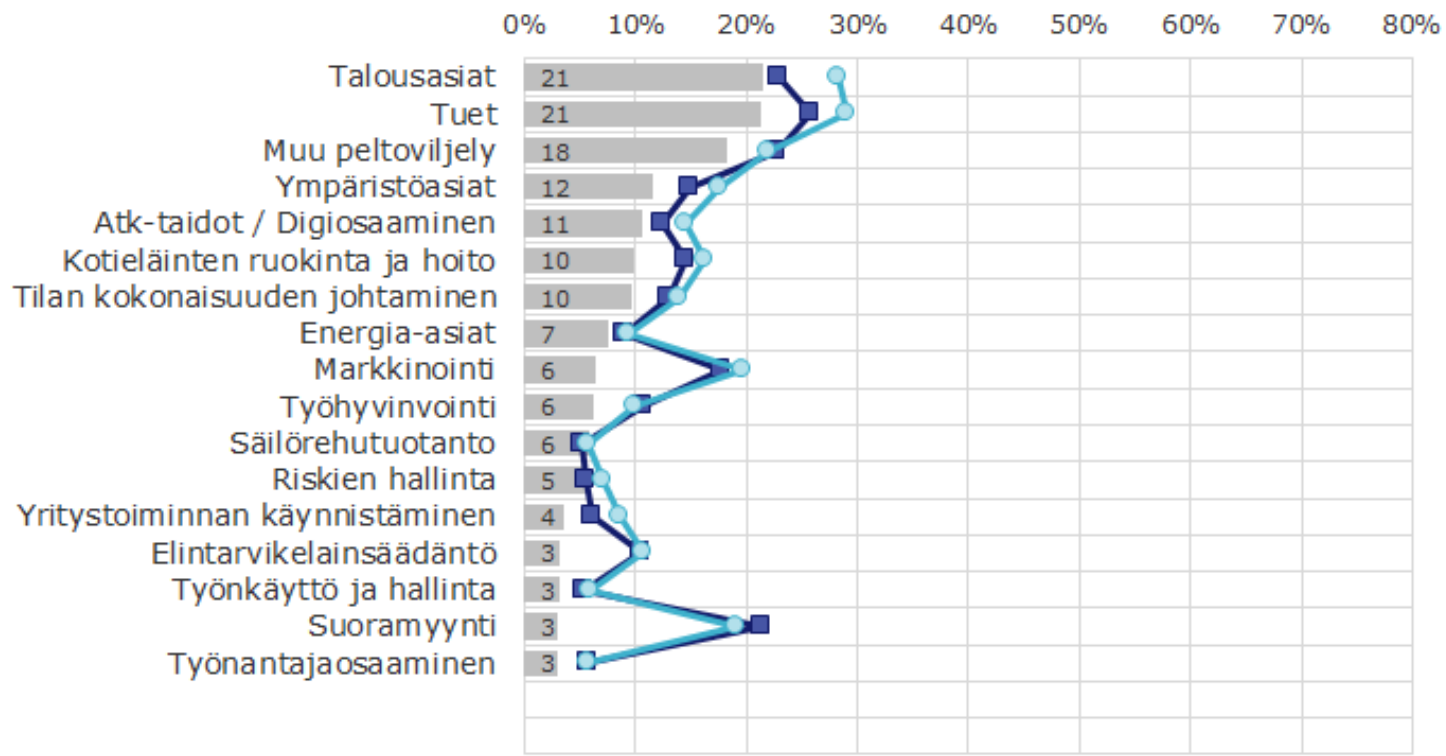
KANTAR

7

Koulutustarpeet

Suoramyyntiä harjoittavilla tiloilla on kouluttauduttu muita viljelijöitä ahkerammin

Mihin asioihin liittyvää koulutusta/neuvontaa olette hankkinut ja mihin on tarvetta jatkossa? : Jo hankkinut

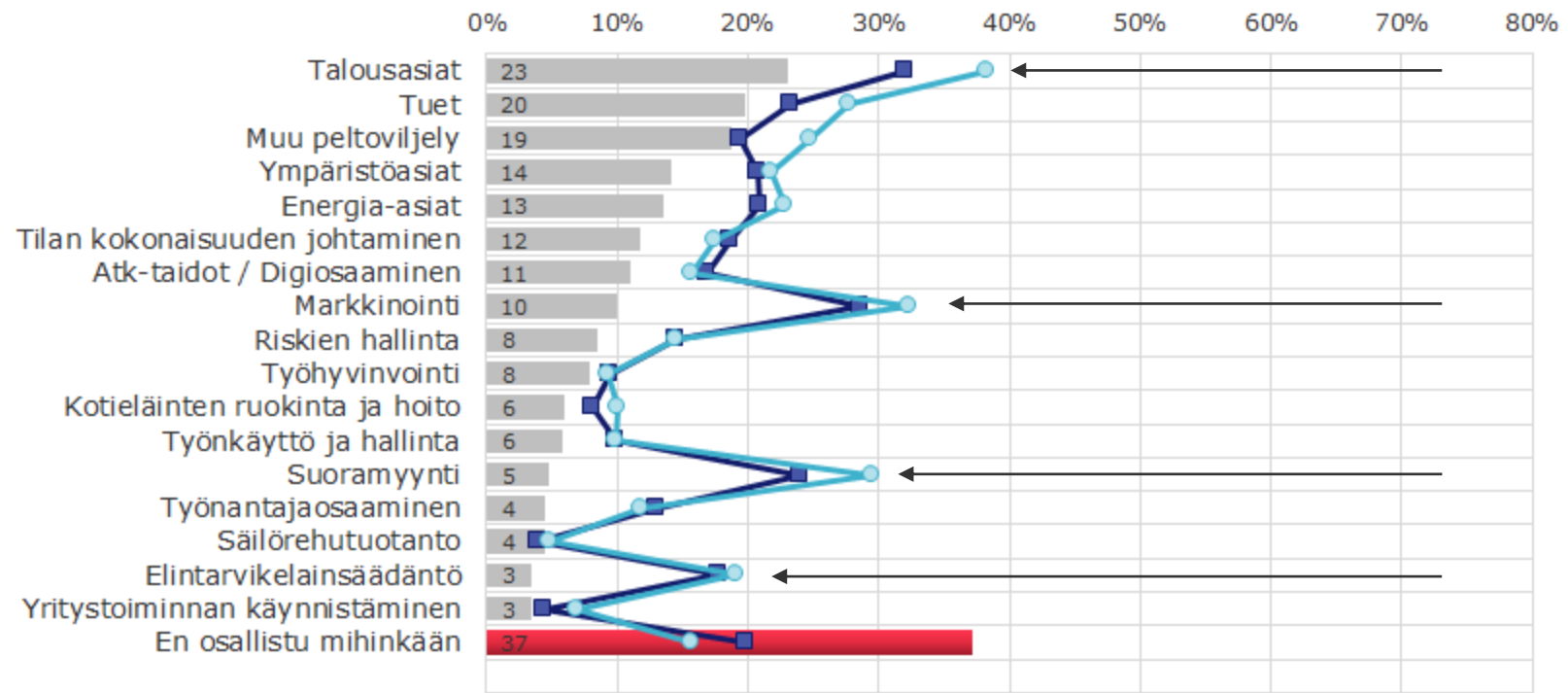

Harjoitettu yritystoiminta:

- KAIKKI TILAT (n=3571)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) harjoittavat tilat 2019 (n=316)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) harjoittavat tilat (n=361)

Suoramyyntiä harjoittavilla tiloilla koulutusta aiotaan myös hankkia muita viljelijöitä ahkerammin, erityisesti talousasioihin, markkinointi ja suoramyyntiä

Entä mitkä ovat tärkeimmät kehitystarpeet jatkossa?

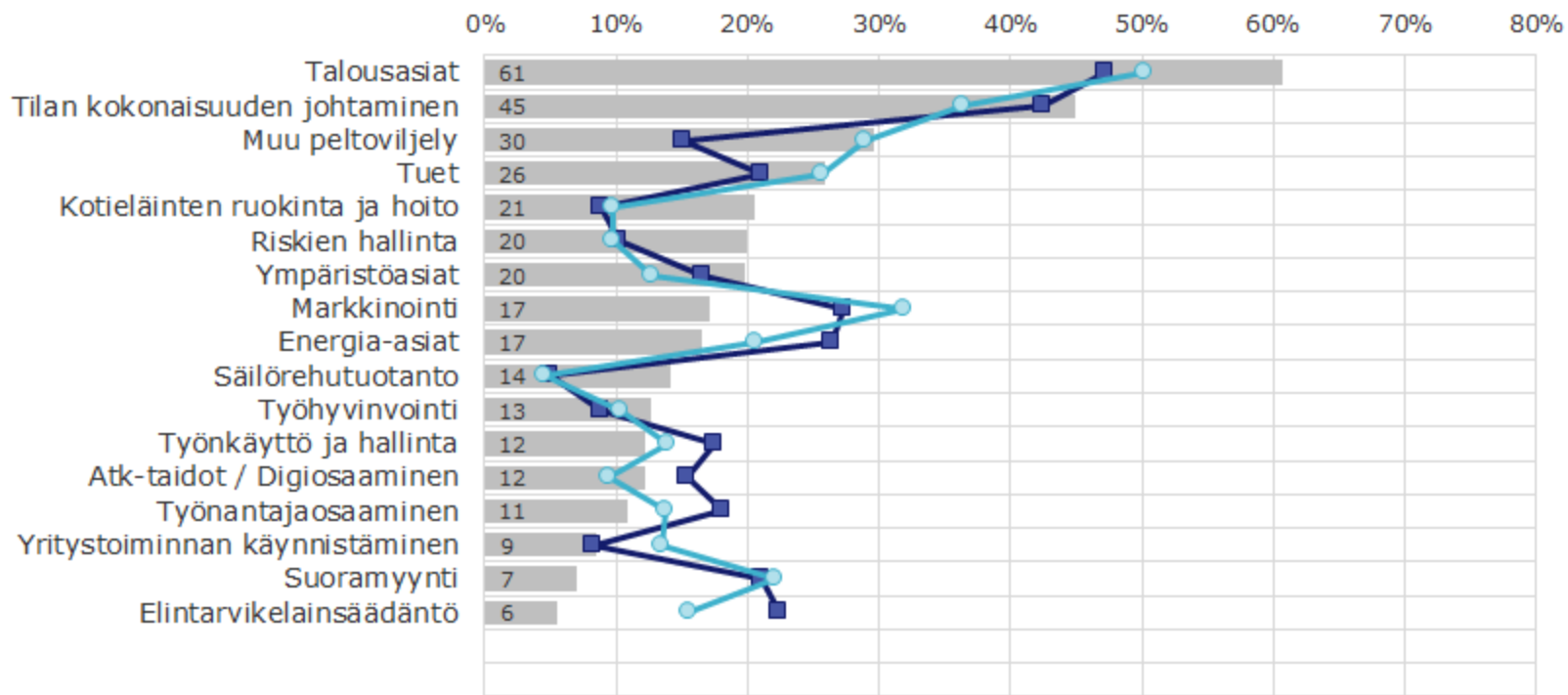

Harjoitettu yritystoiminta:

- KAIKKI TILAT (n=3571)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) harjoittavat tilat 2019 (n=316)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) lähivuosina harjoittavat tilat (n=361)

Tärkeimmät koulutustarpeet suoramyyntiä harjoittavilla tiloilla ovat talousasiat, tilan kokonaisuuden johtaminen, markkinointi, energia-asiat ja elintarvikelainsäädäntö

Mitkä näistä ovat tärkeimmät koulutustarpeet? Enintään 4 tärkeintä

Harjoitettu yritys toiminta:

- KAIKKI TILAT (n=524)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) harjoittavat tilat 2019 (n=61)
- Tilan omien tuotteiden suoramyynti (lähiruoka) lähivuosina harjoittavat tilat (n=83)